

47-24364
6 Kasım
1983

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Avcioğlu...

Avcioğlu da öldü.

Ölüm döşeginde bile güncel olayları kısıvrak yakalayan zekâsı, çelik iradesi ile birlikte son sözlerini söylemeden, yazamadan aramızdan çekilip gitti. Ölümünden on gün önce kucaklaşırken, o da ben de bir daha görüşemeyeceğimizi biliyorduk. Ayrılırken, göz yaşlarımı Doğan ağabeyden gizlemeye çalışıyordum.

Tek başına bir üniversite gibiydi. 1970'lerde büyük yankı yapan "Türkiye'nin Düzeni" adlı kitabından sonra, dört ciltlik "Milli Kurtuluş Tarihi" ve altıncı cildine kadar getirebildiği "Türklerin Tarihi" adlı dev araştırması ile Türk düşünce hayatına adını kazımış, "31 Mart'ta Yabancı Parmığı" ve "Devrim Üzerine" adlı kitapları ve imzalı ve imzasız

(Arkası Sa. 11, Sü. 7'de)

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

(Baştarafı 1. Sayfada)

binlerce yazısı ile kırk yaşını geride bırakmış, bizim kuşağa olduğu gibi, kendi kuşağına da öncülük ve önderlik yapmıştı.

Şimdi geriye, kolay kolay doldurulamayacak bir boşluk yaratarak, elli yedi yaşında aramızdan ayrılmış bulunuyor.

Yükseköğrenimi Fransa'da yapmış, Türkiye'ye döner dönmez *Ulus* gazetesinde, *Akis* ve *Kim* dergilerinde çalışmıştı. *İsmet İnönü* tarafından CHP Araştırma Bürosunun kuruluşunda görevlendirilmiş, yine İnönü'nün kontenjanından 1961 yılında Kurucu Meclise üye seçilmişti. 1961 yılında, Türk sol harekâtı içinde büyük ağırlığı ve saygınlığı bulunan "*Yön Dergisi*"ni çıkarmış, yine aynı tarihlerde kurulan Sosyalist Kültür Derneği'nin öncü kadrosunda yer almıştır.

Avcıoğlu'nu daha sonra, 1969 yılında *Devrim* gazetesinin başyazarlığında görüyoruz.

Doğan Avcıoğlu, 12 Mart 1971 tarihinden sonra emekli korgeneral *Cemal Madanoğlu* ve arkadaşları ile birlikte tutuklandı, yargılandı ve sonunda amlandı. Aklanıncaya kadar da işkenceli sorgulardan cezaevlerinden ve sanık sandalyelerinden geçti.

Bir Batı ülkesinde yaşasaydı, dünyanın saygıyla selamlayacağı bir düşünür olurdu. Türkiye'de doğduğu için cömertçe harcanan bunca nitelikli insan gibi türlü acılarla karşılaştı.

Şimdi gözümün önünde bölük pörçük anılar canlanıyor.

Hiç unutmam. 1971'de tahliye olduğu günün akşamı Avcıoğlu'na gönderilen bir telgrafı ben almıştım; imza ilginç bir imzaydı. Doğan Avcıoğlu'nun belki o güne kadar düşüncelerine hiç katılmayan emekli Genelkurmay Başkanı Orgeneral *Cemal Tural*, "*Geçmiş olsun*" diyordu. Görüşlerine katılmayan insanların da saygısını toplamıştı.

12 Mart öncesinde sık sık görüştüğü insanlardan biri *Nihat Erim*'di. Erim, *Devrim* gazetesinin Ankara'daki Çelik-kale Sokak'taki bürosuna gelir, Avcıoğlu ile görüşür, giderdi. 1971 mayısında, Ankara'da Yıldırım Bölge Tutukevi'nde karşılaştığımızda, birçok kişi ve konu gibi Erim hakkında da konuşmuştuk. Anımsarım, Erim için tek kırıcı söz söylemedi. Belki içinden Erim'e çok kırılmıştı, ama kırıcı bir söz söylemek istemiyordu. Öylesine çelebi, öylesine mert bir insandı.

Bundan on gün önce görüştüğümüzde, yaklaşan seçimlerden ve partilerden söz ettikten sonra, şu anda tutuklu bulunan öğretim üyesi ve yazar *Yalçın Küçük*'ün Askeri Yargıtay'daki davasını soruyordu. Dostlarını, yakınlarını sorar, onların her derdi ile ilgilenirdi. Ölüm döşeginde bile.

Çünkü, bir düşünce adamı olduğu kadar bir gönül adamıydı...

Avcıoğlu, eşi bulunmaz bir araştırmacı ve su katılmamış bir devrimciydi. *Devrim* anlayışı, soyut teori bulutları içinde dolaşan bir aydın bilgiçliği değil, Ulusal Kurtuluş Savaşı'mızın görkemli toprağından güç alan ve çağın gerçekleri ile yoğrulmuş "*ulusal devrim*" görüşüydü. Ulusçuluğu ve devrimciliği, Atatürkçü inançlarda bulur, bu inançları günümüz koşullarında emekçi sınıf ve tabakaların bilinçleri ile bütünleştirmeye çalışırdı.

Avcıoğlu, ulusal devrim anlayışının yürekli, soluklu ve yorulmak bilmez bir düşünürü ve düşünce savaşçısıydı..

1960'lı yıllardaki yakın dostlarını bir bir gözümün önüne getiriyorum şimdi.. İşte *Mümtaz Soysal*, işte *İlhan Selçuk*, *İlhami Soysal*, *Altan Öymen* ve *Çetin Altan*, *Cemal Reşit Eypoğlu*, *Sırrı Hocaoglu*, *Nejat İzaz*, *Osman Nuri Torun*, *Ayperi Akalın*, *Fethi Naci*, *İbrahim Çamlı*, *Sadun Aren*, *Muammer Aksoy*, *Turan Güneş*, *Erol Toy*, *Güney Özcebe* ve işte *Abdi İpekçi*.. İşte *Yön* dergisinde sanki beraberler.

Ve biz yanında gazeteciliği öğrenenler, *Hasan Cemal*, *Uluç Gürkan* ve ben... Ve sanki bizler de yanındayız.

Gözlerim buğulanıyor.

İşte, güleç yüzü ile Kurmay Albay *Osman Köksal* odaya giriyor. Avcıoğlu ile sarılıp, öpüşüyorlar. Köksal anlatıyor, Avcıoğlu dinliyor.

Dudağının ucundan hiç düşürmediği sigarası, siyah gözükleriyle, Avcıoğlu da gitti. O ışıltılı gözleriyle konuşan Köksal da.. İkisi de yok artık.. Birazdan kapı açılacak, *Sevket Süreyya Aydemir* gelecek. O da gitti. O da toprak oldu çoktan..

Türk devrimcileri, ilerici Türk aydınları, bir dönemin en güçlü devrimci düşünürünü yitirdik. Hepimizin başı sağolsun..

Doğan ağabey, düşündüklerini yazamadan öldün. İnançlarını içine gömerek öldün. Belki de bu yüzden öldün..

